

Plan van aanpak budgetproblematiek

Verbeterplan gemeente
Oude IJsselstreek
Laborijn 2017

Inhoud

1	Inleiding.....	3
1.1	De Vangnetregeling.....	3
1.2	Doel van het plan van aanpak.....	5
2	Het tekort.....	6
2.1	Omvang van het tekort.....	6
2.2	Analyse van omvang en oorzaak van het tekort.....	6
2.3	Analyse in- en uitstroom.....	9
3	Maatregelen.....	13
3.1	Werk voorop stellen / focus op bijstandsgerechtigden met korte afstand tot de arbeidsmarkt.....	14
3.2	Streng aan de Poort.....	14
3.3	Inzetten op handhaving.....	15
4	Maatregelen die leiden tot (extra) uitstroom.....	16
4.1	De Werkacademie.....	16
4.2	Sluitende aanpak op grond van bestandsanalyse.....	16
4.3	Uitkering als springplank naar ondernemerschap.....	16
4.4	Het WLC vacature café.....	16
4.5	Mentor aanpak.....	17
5	Externe maatregelen.....	18
6	Verantwoording.....	18
	Bijlage 1.....	19
	Bijlage 2.....	19

1 Inleiding

Voor het betalen van structurele loonkostensubsidies en uitkeringen aan inwoners die zijn aangewezen op een bijstandsregeling¹, ontvangen gemeenten van de Rijksoverheid een gebundelde uitkering; de BUIG-uitkering².

Gemeenten die worden geconfronteerd met een tekort op dit BUIG-budget, moeten hiervoor eigen middelen aanspreken. De gedachte hierachter is dat gemeenten hierdoor geprikkeld worden om zo min mogelijk uitkeringen te verstrekken en zo laag mogelijke uitkeringskosten te realiseren.

Voor gemeenten die niet uitkomen met het aan hen toegekende budget, is er de mogelijkheid van het aanvragen van een zogenaamde Vangnetuitkering. Deze uitkering houdt in dat gemeenten onder bepaalde voorwaarden aanspraak kunnen maken op een compensatie van een deel van het tekort.

De gemeente Oude IJsselstreek heeft al enige jaren te maken met een tekort op het BUIG-budget. Ook in 2017 is hier sprake van. Over de jaren 2015 en 2016 heeft de gemeente de Vangnetuitkering aangevraagd. In 2015 is deze toegekend. De aanvraagprocedure over 2016 loopt nog. Ook over dit jaar vraagt de gemeente de compensatie aan.

De Vangnetregeling moet door de gemeente zelf worden aangevraagd. Laborijn is voor de gemeenten Oude IJsselstreek, Doetinchem en Aalten de uitvoerende organisatie voor de Participatiewet. Bij de totstandkoming van deze rapportage is daarom nauw samengewerkt tussen de gemeente Oude IJsselstreek en Laborijn.

1.1 De Vangnetregeling

Uitgangspunt van de Rijksoverheid is dat het macrobudget voor alle gemeenten tezamen toereikend is. Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) stelt jaarlijks het BUIG-budget beschikbaar voor het betalen van de uitkeringen op grond van de Participatiewet. Een gemeente met een tekort op het toegekende BUIG-budget kan in aanmerking komen voor een door de Rijksoverheid gefinancierde Vangnetuitkering.

De voorwaarden voor toekenning van de Vangnetuitkering zijn:

- De netto lasten over 2017 bedragen meer dan 105% van het P-budget over 2017.
- De netto lasten over 2016 t/m 2017, minus het verstrekte P-budget bedraagt meer dan 105% van het verstrekte P-budget over 2017.

De gemeente Oude IJsselstreek komt op basis van de ontwikkelingen van januari tot september 2017 naar verwachting in aanmerking voor compensatie over 2017.

¹ Participatiewet, IOAW (Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers), IOAZ (Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen) en Bbz 2004 (Besluit bijstandverlening zelfstandigen (beperkt tot levensonderhoud voor startende ondernemers).

² BUIG-uitkering: Wet Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorziening Gemeenten.
[Aanvraag Vangnetregeling Oude IJsselstreek 2017](#)

Extra voorwaarden

Doordat aan de gemeente over 2015 en (naar verwachting ook over) 2016 een Vangnetuitkering is toegekend, moet er bij de aanvraag over 2017 aan extra voorwaarden worden voldaan. Zo moeten in de analyse van de oorzaken en omvang van het tekort ook de effecten van de maatregelen uit de voorgaande jaren worden meegenomen. Daarnaast moet de gemeente aangeven dat er (aanvullende) maatregelen zijn genomen om alsnog tot (verdere) tekortreductie te komen.

Aanvraagprocedure

Indien een gemeente in 2016 of 2017 een aanwijzing heeft ontvangen, dan wordt de aanvraag afgewezen. Is in strijd gehandeld met een wettelijk voorschrift, dan kan de Vangnetuitkering worden verminderd, ingetrokken of geweigerd.

Bij de aanvraag voor de Vangnetuitkering moet een verklaring van het College van Burgemeester en Wethouders (B&W) bijgevoegd zijn, waarin staat dat er maatregelen zijn getroffen om te komen tot een reductie van het tekort. Expliciet is vereist dat de gemeenteraad met de collegeverklaring instemt.

Het instemmingsvereiste is nieuw ten opzichte van de aanvraag Vangnetregeling in 2015 en 2016. Bij deze aanvragen kon het College van B&W volstaan met het informeren van de gemeenteraad over de analyse van het tekort en de te nemen maatregelen.

Door in te stemmen, bevestigt de gemeenteraad de verklaring van het College van B&W dat het maatregelen heeft getroffen om tot een tekortreductie te komen. Dit betreft een, voor de aanvraag noodzakelijk, formeel instemmingsvereiste. Met het instemmen geeft de gemeenteraad géén inhoudelijk oordeel over de te nemen maatregelen die tot een tekortreductie moeten leiden.

De collegeverklaring dient een toelichting te bevatten met daarin:

A. Een analyse van de vermoedelijke omvang en oorzaken van het tekort.

In de analyse moet de nadruk liggen op de factoren die door de gemeente kunnen worden beïnvloed. In de analyse wordt de effectiviteit van de maatregelen uit voorgaande jaren betrokken (zie hoofdstuk 2 in dit plan van aanpak).

B. Een overzicht van de maatregelen die zijn genomen om het tekort te reduceren.

Dit overzicht bevat, zo mogelijk, de relatie tussen oorzaken en getroffen maatregelen. De maatregelen kunnen worden getroffen vanaf het moment dat het tekort bekend is of vanuit de prognose waaruit blijkt dat er zich een tekort gaat voordoen (zie hoofdstuk 3 in dit plan van aanpak).

C. (Aanvullende) interne en externe maatregelen.

Omdat het een herhaalde aanvraag betreft, moet de gemeente Oude IJsselstreek verklaren dat er (aanvullende) interne en externe maatregelen zijn genomen om alsnog tot (verdere) tekortreductie te komen³ (zie hoofdstuk 4 en 5 in dit plan van aanpak). Het

³ Externe maatregelen zijn bijvoorbeeld consultatie of gebruik maken van goede voorbeelden van andere gemeenten, gebruik maken van een kennisgroep of leercirkel, gebruik maken van de signalen op basis van benchmarking, advies van een adviesbureau of maatregelen die naar aanleiding daarvan zijn geformuleerd. Komen de maatregelen tot stand zonder een actieve inbreng van externen dan worden deze als intern beschouwd.

is daarbij aan de gemeente zelf om te bepalen of verdere tekortreductie wordt gerealiseerd via de reeds eerder getroffen maatregelen of dat aanvullende maatregelen worden genomen. Het niet opnemen van aanvullende maatregelen moet worden gemotiveerd.

D. Een overzicht met het beoogde effect van de getroffen maatregelen.

In dit overzicht wordt een inschatting gemaakt van het gezamenlijk beoogde effect of het beoogde effect per maatregel, waarbij kwantitatief of kwalitatief inzichtelijk wordt gemaakt dat er een reductie van het tekort optreedt (zie hoofdstukken 3 en 4 in dit plan van aanpak).

De aanvraag Vangnetuitkering 2017 dient uiterlijk 15 augustus 2018 bij het Ministerie van SZW te worden ingediend. De verklaring van het College van B&W en de instemming van de Gemeenteraad maken hier onderdeel van uit en moeten dus voor deze datum zijn genomen.

1.2 Doel van het plan van aanpak

In dit plan van aanpak staan maatregelen die moeten leiden tot een positieve beïnvloeding van het tekort op het BUIG-budget van de gemeente Oude IJsselstreek. De maatregelen richten zich op vier belangrijke beleidsterreinen:

- Organisatieontwikkeling
- Instroombeperking
- Uitstroombevordering
- Handhaving

Hierbij moet wel worden bedacht dat het moment van vaststellen van het tekort op het budget en het moment waarop (het effect van) de te nemen maatregelen zijn vastgesteld, momentopnames zijn. In de loop van de komende tijd kan het noodzakelijk zijn om aanvullende maatregelen te nemen, maatregelen anders in te richten of deze eventueel te beëindigen.

Het College van B&W kan dit plan van aanpak gebruiken als verklaring dat er maatregelen zijn getroffen om te komen tot een reductie van het tekort.

2 Het tekort

2.1 Omvang van het tekort

De gemeente Oude IJsselstreek heeft al meerdere jaren een tekort op het BUIG-budget. In de afgelopen jaren is het BUIG-budget toegenomen van 4,9 mln. euro in 2011 tot 8,5 mln. euro in 2017. De uitgaven zijn echter gestegen van 5,2 mln. euro in 2011 tot 9,0 mln. euro in 2016.

De prognose voor 2017 (peildatum 1 september 2017) laat de uitkeringslast zien ten opzichte van het beschikbare BUIG-budget (zie tabel 1). Uit deze prognose blijkt dat het verwachte tekort in 2017 naar schatting € 783.802 bedraagt. Dit is een budgetoverschrijding van 9,1%.

Bij dit tekort bedraagt de compensatie vanuit de Vangnetregeling € 176.005. Het te verwachten tekort na ontvangst van de Vangnetuitkering komt daarmee uit op € 607.797. Dit is een budgetoverschrijding van 7,0%.

Tabel 1

Verwachting Vangnetregeling 2017 per 1-9-2017	Gemeente Oude IJsselstreek
Definitief budget 2017	8.635.834
Prognose BUIG 2017	9.419.636
Verwacht tekort ten opzichte budget	-783.802
Compensatie vangnet	176.005
Verwacht tekort na ontvangst vangnet	-607.797

2.2 Analyse van de omvang van het tekort

Door de gemeente Oude IJsselstreek is in 2015 en 2016 een aanvraag Vangnetregeling ingediend. Voor de aanvraag over 2016 is in het najaar van 2016 een plan van aanpak opgesteld (bijlage 1). Een tussentijdse evaluatie van de ingezette maatregelen is opgesteld in juli 2017 (bijlage 2). Van een aantal maatregelen zijn de effecten nog niet zichtbaar, omdat deze projecten tijd nodig hebben om tot ontwikkeling te komen of omdat de uitvoering nog op zich laat wachten.

Voor een adequate analyse van het tekort kijken we achtereenvolgens naar de omvang van het bestand (in 2016 en 2017) en de specifieke kenmerken van het bestand. In hoofdstuk 2.3 volgt de analyse van de in- en uitstroomredenen.

Omvang van het uitkeringsbestand

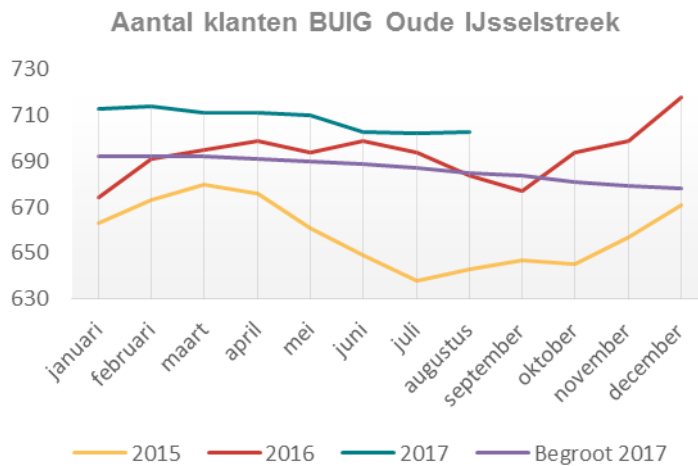
Tussen 1 januari en 1 september 2017 bedroeg de instroom in de uitkering 92. Dit is aanzienlijk lager dan in diezelfde periode in 2016: 176. Dit is mede te danken aan het effect van eerder ingezette maatregelen.

Het aantal BUIG-uitkeringen tot de AOW-leeftijd bedraagt op 1 september 2017 in de gemeente Oude IJsselstreek: 703 (tabel 2 en 3).

Tabel 2. Aantal verstrekte bijstandsuitkeringen (per 1 september 2017)

Aantal uitkeringen Oude IJsselstreek BUIG 2017 t/m augustus				
	PW	IOAW	IOAZ	Totaal
31-01	644	60	9	713
28-02	643	62	9	714
31-03	640	62	9	711
30-04	640	62	9	711
31-05	638	63	9	710
30-06	631	63	9	703
31-07	633	60	9	702
31-08	633	61	9	703

Tabel 3. Aantal verstrekte bijstandsuitkeringen in relatie tot eerdere jaren

Specifieke kenmerken van het bestand

Het merendeel van de uitkeringsgerechtigden uit Oude IJsselstreek heeft meer dan twee jaar een uitkering. De meeste uitkeringsgerechtigden wonen in Ulft, Terborg en Silvolde. 54% is vrouw. De helft is ouder dan 45 jaar. Eén op de acht is jonger dan 27 jaar. Meer dan de helft van de uitkeringsgerechtigden (53%) is alleenstaand, een derde is gehuwd en 15% is alleenstaande ouder. Ongeveer 35% is niet in Nederland geboren. Een groot deel van de mensen die niet in Nederland is geboren, is afkomstig uit Syrië, Afrika, Turkije en Azië.

Arbeidsmarktpotentieel

Laborijn heeft het arbeidspotentieel van het bestand in Oude IJsselstreek ingedeeld in 3 categorieën:

1. Werkzoekenden die binnen 3 maanden na aanvang van de uitkering op eigen kracht of met beperkte ondersteuning betaald werk vinden.
2. Werkzoekenden die binnen een periode van maximaal 12 maanden na aanvang van de uitkering een re-integratietraject volgen met als doel betaald werk te vinden. De re-integratietrajecten kunnen onder meer bestaan uit het ontwikkelen van werknemersvaardigheden, vergroten van de belastbaarheid, taallessen sollicitatietrainingen, etc..
3. Inwoners die structureel of voor bepaalde tijd niet in staat zijn tot loonvormend werk. Om die reden biedt Laborijn hen een maatschappelijk participatietraject waarbij naast het aanbod van Laborijn ook gebruik wordt gemaakt van het aanbod van partners in het maatschappelijke veld.

Meer dan de helft van de Participatiewet-uitkeringsgerechtigden (54%) valt in categorie 3: Mensen die structureel of voor bepaalde tijd niet in staat zijn tot loonvormend werk. 40% is ingedeeld in categorie 2. Deze groep heeft aantoonbaar arbeidspotentieel welke binnen een periode van 12 maanden geëffectueerd kan worden.

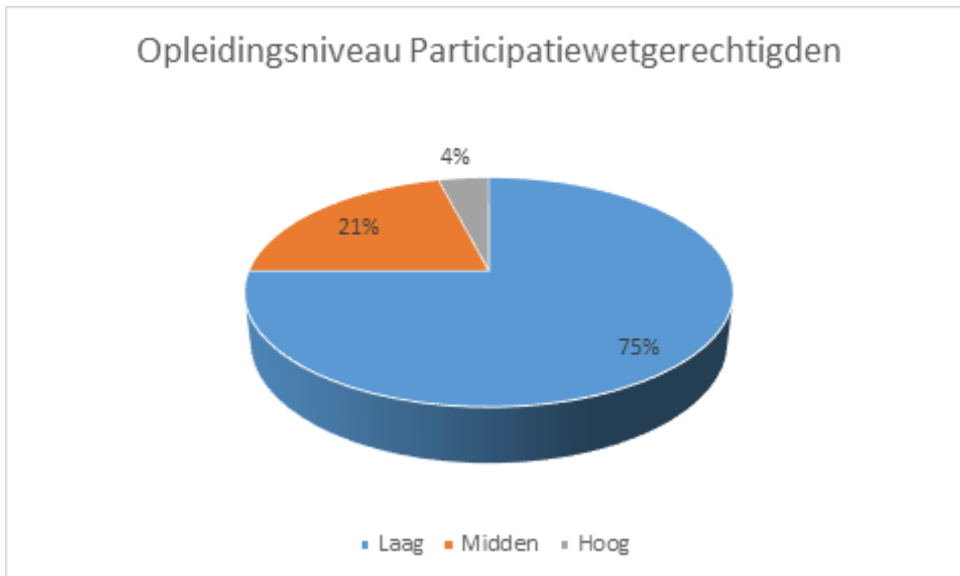
Wet Banenafpraak

Voor 3% van de Participatiewet-gerechtigden in oude IJsselstreek is een 'Baan-indicatie' afgegeven door het UWV. Personen met een Baanindicatie staan geregistreerd in het doelgroep-register ⁴.

Opleidingsniveau

50% van de beroepsbevolking in de gemeente Oude IJsselstreek heeft een laag opleidingsniveau. Opvallend is dat deze groep oververtegenwoordigd is in de bijstand. 75% van de Participatiewetgerechtigden uit Oude IJsselstreek heeft een laag opleidingsniveau. Gevolgd door Midden (MBO), 21% en Hoog (HBO en WO) van 4%.

⁴ Het doelgroep-register is een landelijk register, waarin alle mensen staan die vallen onder de banenafpraak. UWV beheert dit register.

2.3 Analyse in- en uitstroom

Redenen van instroom

De instroom in 2017 is vooral een gevolg van de komst van vluchtelingen die een verblijfsstatus hebben gekregen en in mindere mate het gevolg van instroom vanuit een andere gemeente en instroom vanuit de Werkloosheidswet (tabel 4 en ter vergelijking met 2016 tabel 5).

Tabel 4. Reden van instroom in de bijstand in 2017 (per 1 september)

Instroom Oude IJsselstreek 2017 t/m augustus	
Additionele arbeidsplaats	-
Alimentatie	1
Ander inkomen	3
Andere oorzaak	4
Arb. dienstbetr./uitk. Ziekte	5
Beeindiging huwelijk/relatie	4
Beeindiging studie	3
Geen recht op WW	-
Komende van andere gemeente	18
Komende van het AZC	24
Niet voldoende midd. om in lev. te voorzien	10
Oorzaak bij partner	2
Uit detentie	2

Aanvraag Vangnetregeling Oude IJsselstreek 2017

Uitkering arbeidsongeschiktheid	2
Uitkering werkloosheid	11
Zelfstandig beroep of bedrijf	3
	92

Tabel 5. Reden van instroom in de bijstand in 2016 (per 1 september)

Instroom Oude IJsselstreek 2016 t/m augustus	
Arbeid	27
Zelfstandige	9
Studie	11
Inkomen asielzoeker	21
Uitk arbeidsongeschiktheid	1
Uitk werkloosheid	37
Ander inkomen	10
Beëindiging relatie	13
Verhuizing	22
Uit detentie	6
Administratieve omzetting	10
Andere oorzaak	9
	176

De in tabel 4 en 5 opgenomen redenen van instroom zijn niet gelijklopend. Het aantal redenen is in 2017 uitgebreid om een beter inzicht in de oorzaken van de instroom te krijgen. Dit als onderdeel van de organisatieontwikkeling van Laborijn en daarmee de aanpak om de uitstroom te bevorderen.

Instroom Statushouders

Een substantieel deel van de nieuwe instroom bestaat uit statushouders/migranten (22%). Statushouders hebben veelal onvoldoende vaardigheden of kennis om snel aan de slag te komen en doen daarom een beroep op de Participatiewet. Laborijn spant zich ervoor in om statushouders zo snel mogelijk economisch zelfstandig te laten worden ten behoeve van de toetreding tot de arbeidsmarkt (zie bijlage 1 en 2).

De aanvankelijk in 2018 te verwachten terugloop van het aantal statushouders is inmiddels door het Ministerie van Binnenlandse Zaken bijgesteld. Met name ten gevolge van een hoger aantal nareizigers is de taakstelling voor de gemeente Oude IJsselstreek voor de eerste helft van 2018 vastgesteld op 30 (ten opzichte van 23 in de eerste helft van 2017).

Instroom door verhuizingen

Daarnaast kent de gemeente Oude IJsselstreek jaarlijks een redelijk hoog aantal mensen dat na vestiging in de gemeente aanspraak maakt op een uitkering. In 2017 ging het om 18 nieuwe uitkeringsgerechtigden (in 2016: 22).

Instream vanuit de WW

Hoewel landelijk de omvang van het NWW-bestand afneemt, zien we een toename van het aandeel bijstandsuitkeringen. Deels veroorzaakt door een groep die van de WW 'doorzakt' naar de bijstand.

De daling van het aantal WW-gerechtigden in de Achterhoek werkt nog maar marginaal door in een lagere instroom in de bijstand. Hoewel de economie op stoom is, daalt het aantal inwoners met een Participatiewet-uitkering naar verwachting slechts licht, dit is gelijk aan het landelijke beeld. De werkgelegenheid neemt weliswaar toe, maar het aanbod van werk sluit niet altijd aan bij de competenties van de bijstandsgerechtigden.

Wanneer iemand een WW uitkering gaat ontvangen, wordt in de eerste periode veelal actief gezocht naar werk. Door de gevolgen van de economische crisis had dit de afgelopen jaren echter weinig resultaat. Het werk waarin iemand werkzaam was geweest, bestond vaak niet meer. Dit leidde na verloop van tijd in veel gevallen tot een zekere berusting in de situatie. De relatieve zekerheid van de WW-uitkering brengt dan mee dat inwoners niet meer gemotiveerd zijn tot zoeken naar andere, voor hen nieuwe werksoorten waarin misschien nog wel werk is te vinden. En nu de arbeidsmarkt weer aantrekt, zijn de 'oude' competenties waarover men beschikte niet meer actueel.

Toelichting op de uitstroom

- De uitstroom is per 1 september 2017 met 93 inwoners lager dan op diezelfde datum in 2016 (toen waren 165 inwoners uitgestroomd). Dit ondanks de verbeterde arbeidsmarktsituatie. Uit de bestandanalyse die Laborijn voor de gemeente Oude IJsselstreek in 2017 heeft uitgevoerd, blijkt dat slechts een beperkt deel van het huidige bestand in staat is om met intensieve ondersteuning de stap naar regulier werk te maken. Directe / snelle uitstroom ligt niet voor de hand.
- Met name de uitstroom naar werk in dienstbetrekking blijft achter. Deze ligt per 1 september 2017 op 28%. De uitstroom naar werk bedroeg op diezelfde datum in 2016: 37%.
- De uitstroom naar studie is in 2017 met 2 personen aanmerkelijk lager dan in 2016: 16 personen. Dit is het gevolg van maatregelen die in 2017 zijn genomen in het kader van de Vangnetuitkering over 2016 (bijlage 1 en 2).

Tabel 6. Reden van uitstroom uit de bijstand in 2017 (per 1 september)

Uitstroom Oude IJsselstreek 2017 t/m augustus	
Aangaan relatie	4
Aanvang studie	2
Ander inkomen	1
Andere oorzaak	1
Arbeid in dienstbetrekking	26
Bereiken AOW leeftijd	11
Detentie	2
Geen inlichtingen	1
Niet verschenen herh.	1

Aanvraag Vangnetregeling Oude IJsselstreek 2017

oproep inl.plicht	
Oorzaak bij partner	2
Overlijden	5
Uitkering arbeidsongeschiktheid	1
Uitkering vrijwillig ingetrokken	7
Uitkering Wajong	-
Uitkering werkloosheid	-
Uitkering ziekte	2
Verhuizing andere gemeente	19
Verhuizing naar buitenland	3
Vermogensopbrengsten	1
Zelfstandig beroep of bedrijf	4
	93

Tabel 7. Reden van uitstroom uit de bijstand in 2016 (per 1 september)

Uitstroom Oude IJsselstreek 2016 t/m augustus	
Arbeid	61
Zelfstandige	12
Studie	16
Ander inkomen	15
Aangaan relatie	11
Verhuizing	20
Niet nakomen verplichtingen	2
Leeftijd	14
Overlijden	3
Administratieve omzetting	6
Andere reden	5
	165

3 Maatregelen

Tot 2016 was de uitvoering van de Participatiewet door de gemeente Oude IJsselstreek gedelegeerd aan het toenmalige Intergemeentelijk Samenwerkingsverband Werk en Inkomen (ISWI). De in 2015 ingezette maatregelen zijn met name gericht op verbeteren van de voorlichting, het bieden van ‘aanpak op maat’, handhaving (voorkomen fraude) en het bevorderen van (gedeeltelijke) uitstroom. De maatregelen zijn vanaf 2016 door Laborijn (grotendeels) geconcretiseerd en in haar bedrijfsvoering geïncorporeerd.

Op grond van de analyse van de aard en omvang van het tekort op het BUIG-budget (in voorgaand hoofdstuk), heeft Laborijn aanvullende maatregelen geformuleerd om het beïnvloedbare deel van het tekort verder terug te dringen. Daarbij is dankbaar gebruik gemaakt van recente landelijke onderzoeksresultaten, alsmede van de analyse en conclusies van de recent door Laborijn verrichte bestandsanalyse.

Bestandsanalyse

In opdracht van de gemeente Oude IJsselstreek heeft Laborijn de groep bijstandsgerechtigden die woonachtig is in de gemeente Oude IJsselstreek, van 1 november 2016 tot 1 juli 2017 in kaart gebracht. De resultaten van deze bestandsanalyse zijn gerelateerd aan de situatie op de huidige arbeidsmarkt. Het doel van de bestandsanalyse was meerledig:

- Achterhalen van de samenstelling van de groep die een uitkering ontvangt krachtens de Participatiewet in de gemeente Oude IJsselstreek (profielchets);
- Inzicht verkrijgen in het beschikbare arbeidspotentieel van deze groep en welke re-integratie-instrumenten voor deze groep doeltreffend ingezet kunnen worden;
- Beoordelen van de aansluiting tussen vraag en aanbod van op de arbeidsmarkt.

Deze analyse heeft geleid tot een goed inzicht in het klantenbestand. Dit is een belangrijke voorwaarde voor het effectief kunnen uitvoeren van maatregelen.

Rapport ‘Van budget naar besteding’

In een recent rapport ‘Van budget naar besteding’⁵ wordt een verklaring gegeven voor tekorten en overschotten op het gemeentelijk bijstandsbudget. De onderzoekers hebben daarbij gekeken naar effectieve interventies in het terugdringen van lokale tekorten. Het onderzoek concludeert dat veel maatregelen mogelijk zijn, maar dat maatregelen uit onderstaande hoofdgroepen van grote invloed zijn op de hoogte van de gemeentelijke bijstandsuitgaven:

1. werk voorop stellen / focus op bijstandsgerechtigden met korte afstand tot de arbeidsmarkt (hoofdstuk 3.1 en 4)
2. streng zijn aan de ‘poort’ (hoofdstuk 3.2)
3. inzetten op handhaving (hoofdstuk 3.3)

De in dit plan van aanpak opgenomen maatregelen sluiten aan bij de bevindingen uit het onderzoek (dus deze hoofdgroepen) en worden hierna verder uitgewerkt.

⁵ Rapport ‘Van Budget naar besteding’. Verklaringen voor tekorten en overschotten op het gemeentelijk bijstandsbudget. Uitgevoerd door Atlas voor Gemeenten, 2017.
[Aanvraag Vangnetregeling Oude IJsselstreek 2017](#)

3.1 Werk voorop stellen / focus op bijstandsgerechtigden met korte afstand tot de arbeidsmarkt

Excellente dienstverlening

Laborijn is nog een betrekkelijk nieuwe organisatie. Diverse onderdelen van de organisatie zijn nog volop in ontwikkeling. Zo neemt Laborijn actief maatregelen die moeten leiden tot een verbetering van de kwaliteit van de dienstverlening. Een excellente(re) dienstverlening is de grondslag voor het realiseren van beperking van instroom én bevordering van uitstroom.

Richtlijnen & beleidsregels

Een andere maatregel binnen de organisatieontwikkeling die bijdraagt aan minder instroom en meer uitstroom is het harmoniseren van de beleidsregels en richtlijnen van de Laborijn-gemeenten. Het afstemmen van de richtlijnen en beleidsregels van de deelnemende gemeenten is een noodzaak om op een eenduidige en consequente manier uitvoering te geven aan de dienstverlening van Laborijn. Hiervoor is een projectorganisatie opgezet. Insteek is dat uiterlijk begin 2018 alle beleidsregels en richtlijnen zijn geharmoniseerd.

3.2 Streng aan de Poort

Laborijn vormt voor inwoners de toegang tot een deel van het sociale domein (de Participatiewet). Zo verricht Laborijn screening en intake vanuit integraal perspectief en stellen we aansluitend een traject- of zorgplan op. Alle betrokken medewerkers in dit proces volgen het beleid dat we streng aan de poort zijn, maar respectvol omgaan met de inwoner en de informatie. Door deze werkwijze zorgt Laborijn er daarnaast voor dat het proces rondom de klant efficiënt en effectief verloopt en voorkomen we het gevoel van 'het kastje naar de muur sturen'.

Het proces rond de uitkeringsaanvraag is daarnaast zo ingericht dat de uitvraag van gegevens beperkt blijft tot alleen de hoogst noodzakelijke gegevens (in overeenstemming met de Wet eenmalige uitvraag). Uitgangspunt daarbij is administratieve lastenverlichting voor de klant. Laborijn werkt vanuit vertrouwen, dit neemt niet weg dat een aantal zaken aangetoond en gecontroleerd moet worden.

De eerste stap is de zogenaamde 'klantherkenning': via een korte controlelijst wordt gekeken of het aannemelijk is dat de inwoner aan het goede loket staat. Hierna volgt een gesprek met de 'screener'. In dit gesprek bekijken screener en klant de mogelijkheden op arbeidsinschakeling. Pas daarna vindt de rechtsmatigheidstoets plaats.

Daar waar werk nog een stap te ver is, wordt een traject naar maatschappelijke participatie ingezet. Dit kan bestaan uit een zorgcomponent: hulpverlening, verslavingszorg, afronden juridisch traject, regelen kinderopvang, schuldhulpverlening, enz. De insteek is dat iedereen mee mag doen in de maatschappij. Inwoners waarbij isolement dreigt, proberen we te activeren door middel van bijvoorbeeld het meedoen aan activiteiten. Maar ook vrijwilligerswerk of mantelzorg zijn mogelijkheden om

inwoners deel te laten nemen aan de samenleving. Voor dit onderdeel werkt Laborijn samen met andere partijen.

De inkomensconsulent regisseert het totale klantproces en schakelt expertise in indien nodig. Dit kan zowel intern als externe expertise zijn.

Deze hele aanpak is een significante verandering ten opzichte de aanvraagprocedures bij de voorgaande uitvoeringsorganisaties (ISWI en W&I Doetinchem). Het onderdeel 'maatschappelijke participatie' zal in de komende periode Laborijn-breed verder worden doorontwikkeld.

3.3 Inzetten op handhaving

Ons sociale zekerheidsstelsel is gebaseerd op solidariteit. Om dit stelsel in stand te houden, is een blijvend draagvlak in de samenleving nodig. Naleving speelt hierin een belangrijke rol. Als uitkeringsgerechtigden zich niet aan de regels houden, kunnen belastingbetalers daar nadelen van ondervinden. Daarnaast gaat dit in tegen het rechtvaardigheidsgevoel van uitkeringsgerechtigden en andere inwoners die zich wel aan de regels houden. Niet-naleving kan zo ook leiden tot een verminderde nalevingsbereidheid van andere inwoners. Ten onrechte verstrekte bijstandsuitkeringen zorgen er bovendien voor dat de sociale zekerheid duurder wordt. Hierdoor kan ook de houdbaarheid van het stelsel in het geding komen.

Hoogwaardig handhaven

Laborijn hanteert voor de uitvoering het principe van hoogwaardig handhaven (informereren, detecteren en sanctioneren). Wij stellen dat ten dienste van de participatiedoelstelling binnen de Participatiewet. Het is nodig regels te handhaven, anders verdwijnt het draagvlak voor sociale zekerheid in onze samenleving.

De klant wordt gewezen op de voorwaarden omtrent het ontvangen en behouden van een uitkering en de insteek zo snel mogelijk weer zelfstandig (of zo zelfstandig mogelijk) inkomen te verwerven.

Op voorhand is het bij al onze klanten en medewerkers bekend dat handhaving onderdeel uitmaakt van het beleid en de uitvoering. Handhaving vereist maatwerk en dat is ook mogelijk.

Bij nieuwe aanvragen vindt er grondig vooronderzoek plaats in onze systemen. Maar ook informatie vanuit de sociale media wordt meegenomen in het onderzoek. Fraude wordt zo snel mogelijk opgespoord en dat leidt tot sanctioneren.

4 Maatregelen die leiden tot (extra) uitstroom

4.1 De Werkacademie

In augustus 2017 is Laborijn gestart met een Werkacademie. In de Werkacademie wordt werken en leren geïntegreerd aangeboden. De begeleiding gebeurt door een multidisciplinair team. Daarmee biedt Laborijn werkzoekenden voortaan nog meer maatwerk bij hun zoektocht naar een baan. Deelnemers aan de Werkacademie zijn werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt. In de Werkacademie worden zij uitgedaagd om (weer) de leiding te nemen in zijn/haar eigen leven met als einddoel: werk en economische zelfstandigheid. Deelnemers kunnen rekenen op gerichte ondersteuning, zoals training in solliciteren anno 2017, training in sociale en/of beroepsvaardigheden en bijvoorbeeld voorlichting over de (werking van de) arbeidsmarkt in de West-Achterhoek.

De Werkacademie is een instrument dat zowel bij nieuwe instroom als voor klanten in het zittende bestand wordt ingezet.

De Werkacademie kent een verbijzondering voor Jongeren. Ook daarin staat de intensieve geïntegreerde aanpak centraal. Echter specifiek toegesneden op behoeften / interesses van jongeren. Naast focus op werk krijgt ook het traject (terug) naar school, of combinaties daarvan, de aandacht.

4.2 Sluitende aanpak op grond van bestandsanalyse

Zoals hiervoor al aangegeven, is het klantenbestand van Oude IJsselstreek recentelijk geanalyseerd. Hieruit is duidelijk geworden wie wel of niet binnen 12 maanden (gedeeltelijk) kan uitstromen naar werk. Diegenen die als kansrijk voor werk naar voren zijn gekomen, worden in een extra intensief traject naar werk geplaatst. De aanpak gaat daarbij verder dan de standaard dienstverlening. Denk bijvoorbeeld aan groepsgewijze samenwerking met een aantal lokale ondernemers. De aanpak betreft een intensief traject, waarbij we mensen activeren, werkritme op laten doen binnen bedrijven, en niet (meer) loslaten.

4.3 Uitkering als springplank naar ondernemerschap

Vanuit het zittende klantenbestand worden op basis van de uitgevoerde klantanalyse die klanten geselecteerd die gedeeltelijk inkomsten hebben uit eigen bedrijf (of een voorloper daarvan). Deze klantgroep wijzen we nadrukkelijk op de mogelijkheden binnen de BBZ. Daarnaast bieden we aanvullende coaching / begeleiding bij het opzetten van een eigen bedrijf.

4.4 Het WLC vacature café

Laborijn besteedt in trajecten volop aandacht aan sollicitatievaardigheden. Toch blijkt het na de training soms lastig om hier zelfstandig op een gestructureerde wijze mee aan de slag te gaan. Voor deze groep klanten organiseren wij het WLC (Werkleercentrum) vacature café. Periodiek ontmoeten op onze Werkleercentra kandidaten,

Aanvraag Vangnetregeling Oude IJsselstreek 2017

accountmanagers van het Werkgeversservicepunt Achterhoek (WSP), werkgevers en uitzendbureaus elkaar in een informele setting. Onze consultants zijn aanwezig ter ondersteuning en om daar waar nodig te helpen met aanscherping van het CV of het voorbereiden van het sollicitatiegesprek.

4.5 Mentor aanpak

Voor de projectmatige mentoraanpak sluiten we via het WSP aan bij het lokale netwerk van ondernemers. We vragen 10 ondernemers of zij 1 tot 2 'kandidaat werknemers' onder hun hoede willen nemen. Laborijn zorgt voor een voorschakeltraject zodat de kandidaat klaar is voor de stap naar de arbeidsmarkt. De mentor ondernemers zijn voor deze kandidaten beschikbaar voor een aantal coaching / intervisie momenten. Bovenal stellen zij hun eigen bedrijf en netwerk voor deze kandidaat open. Op deze manier fungeren deze mentoren als 'kruiwagen' voor onze kandidaten. De mentoren gaan de uitdaging aan om hun kandidaten net zo lang te ondersteunen tot zij duurzaam zijn uitgestroomd naar betaald werk.

5 Externe maatregelen

Indien over 2015 en/of 2016 een vangnetuitkering is verleend en wanneer opnieuw aanspraak wordt gemaakt op de Vangnetuitkering, moet door het College van B&W worden verklaard dat ook externe maatregelen zijn genomen om tot een tekortreductie te komen⁶. Door Laborijn zijn ten behoeve van het verbeterplan-2017 de volgende externe maatregelen getroffen:

- *De Werkacademie*. Voor de totstandkoming en de rol van projectleider is een extern adviseur ingeschakeld.
- *Uitkering als springplank naar ondernemerschap*. Zowel voor de beoordeling van de levensvatbaarheid van de te starten onderneming, als de coaching / begeleiding wordt externe Bbz deskundigheid ingeschakeld.
- Er is gebruik gemaakt van het in 2017 verschenen rapport 'Van Budget naar besteding' van Atlas voor Gemeenten.
- Gemeente Oude IJsselstreek neemt, als gemeente van de arbeidsmarktregio Achterhoek, deel aan de Aanvraag ondersteuning aanpak 'Matchen op werk'. In de aanvraag wordt het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid om een regionaal investeringsbudget verzocht voor onder meer de opzet, uitvoering en coördinatie van een professionaliseringsprogramma voor de doorontwikkeling van het vakmanschap van klantmanagers/consulenten.

6 Verantwoording

In de verantwoording van de behaalde resultaten sluiten wij vanzelfsprekend aan bij de reguliere planning en control-cyclus van de gemeente Oude IJsselstreek. Aanvullend daarop past het dat de gemeenteraad wordt geïnformeerd. Halfjaarlijks informeert Laborijn de aangesloten gemeenteraden over de voortgang en de stand van zaken met betrekking tot de budgetten en de resultaten op dat moment.

⁶ Externe maatregelen zijn bijvoorbeeld consultatie of gebruik maken van goede voorbeelden van andere gemeenten, gebruik maken van een kennisgroep of leercirkel, gebruik maken van de signalen op basis van benchmarking, advies van een adviesbureau of maatregelen die naar aanleiding daarvan zijn geformuleerd. Komen de maatregelen tot stand zonder een actieve inbreng van externen dan worden deze als intern beschouwd.
[Aanvraag Vangnetregeling Oude IJsselstreek 2017](#)

Bijlage 1:

Plan van Aanpak budgetproblematiek Laborijn 2016, verbeterplan gemeente Oude IJsselstreek (oktober 2016)

Bijlage 2:

Tussenstand plan van aanpak budgetproblematiek gemeente Oude IJsselstreek 2016 (juli 2017)